

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ Ε. Γ. Ε.

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογιμότητος τῶν γυναικῶν ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ εἰπωθοῦν καὶ νὰ γραφτοῦν πολλὰ, ἄλλα σωστά, ἄλλα ἀνυπόστατα, νομίζομε σκόπιμον νὰ ἐκθέσομε ἐλο τὸ ἱστορικὸν καὶ τῶν ἐνεργειῶν μας καὶ τῆς ταχτικῆς τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ τῆς Κυβέρνησης σχετικὰ μ' αὐτό.

Ἀφοῦ ὅλοι οἱ νομικοὶ ποὺ ρωτήσαμε μᾶς ἐδεβαίωσαν ὅτι ὁ νόμος μᾶς παρέχει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογιμότητος, ἀποφασίσαμε νὰ καταρτίσομε μιὰ κοινὴ ἐπιτροπὴ μασὶ μὲ τὸ Ε. Σ. Ε. (Ἐθνικὸ Συμβούλιο Ἑλληνίδων), ποὺ θὰ ἐργαζόταν ἐντατικὰ γιὰ νὰ ἐπιτύχουν καὶ γυναῖκες δημοτικοὶ σύμβουλοι Ἀθηναίων στὶς δημοτικὰς ἐκλογὰς, ποὺ εἶχαν ὀριστεῖ πέρουςι γιὰ τὸν Ἰούνιον. Ἡ Ε. Γ. Ε., (Ἐπιτροπὴ Γυναικῶν Ἐκλογέων), ὤρισε ὑποψήφους γιὰ τὶς ἐρχόμενες ἐκλογὰς τὶς κυρίες Ρίτσα Κορομηλά καὶ Μαρία Καρελλᾶ, ποὺ εἶχαν ὑποδειχθῆ ἢ πρώτη ἀπὸ τὸ Ε. Σ. Ε. καὶ ἢ δευτέρα ἀπὸ τὸ Σ. Δ. Γ. Ἀμέσως ἐπισκέφθηκε τοὺς τρεῖς ὑποψηφίους δημάρχους κ. κ. Πάτση, Μερκούρη καὶ Κοτζιά καὶ τοὺς ζήτησε νὰ περιλάβουν τὶς ὑποψήφους στὰ ψηφοδέλτια τους. Καὶ οἱ μὲν κ. κ. Μερκούρης καὶ Πάτσης ἐδήλωσαν, ὅτι εὐχαρίστως θὰ τὸ ἔκαναν, ἀν ξεκαθαριζόταν

ὀριστικὰ ὅτι ὁ νόμος χορηγεῖ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογιμότητος, ὁ δὲ κ. Κοτζιάς ἐδήλωσε ὅτι ἐξαρτᾶ τὴν ἀπόφασίν του ἀπὸ τὴ γνώμη τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κ. Π. Τσαλδάρη.

Ἡ Ε. Γ. Ε. παρακάλεσε τότε τὸν καθηγητὴ τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου κ. Ἀλέξ. Σβώλου νὰ ἐκθέσει τὴ γνώμη του γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Ὁ κ. Σβώλος στή γνώμη δόττησέ του, ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν «Πρωτῆ» τῆς 4 Ἰουνίου 1933 καὶ στὸ φύλλο 166—167 τοῦ «Ἀγῶνα τῆς γυναίκας» (Ἀπρίλιος—Μάϊος 1933) δὲν ἀφήνει κανένα κενό, καμιά ἀμφιβολία. Ἀναφέρει ὅλους τοὺς νόμους, τὰ διατάγματα, τὶς συζητήσεις στὴ Βουλῆ, τὶς προτάσεις νόμων κτλ. κτλ., ἀπὸ τότε, ποὺ ἀνακινήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ ζήτημα τῆς γυναικείας ψήφου ἀπὸ τὸ βουλευτὴ Μπασιᾶ, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1920, καὶ ἀποφαίνεται ὅτι, **ἐφ' ὅσον ἔχουν τὰ προϋποθέσεις, ποὺ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος γιὰ νὰ εἶναι ἐκλογεῖς, εἶναι καὶ ἐκλόγιοι.**

Δυστυχῶς, καὶ μετὰ τὴ γνώμη δόττησιν αὐτὴ, οἱ κύριοι ὑποψήφιοι δημάρχοι δίσταζον ἀκόμα νὰ περιλάβουν τὶς ὑποψήφους μας στὰ ψηφοδέλτια τους, ἐπειδὴ, ὅπως μᾶς ἔλεγον, ἐφοβοῦντο μήπως τὰ πρωτοδικεῖα τὶς ἀ-

πορρίψουν. Ο κ. Κοτζιάς μόνο, δήλωσε απροκάλυπτα, τή δεύτερη φορά πού τόν επισκέφθηκε ή επιτροπή, **ὅτι εἶναι ἐναντίος κατ' ἀρχήν στήν ὑποψηφιότητα τῶν γυναικῶν, γιατί φρονεῖ δι' οἱ γυναῖκες πρέπει νά μένουν στά σπίτια των**, εὐχαρίστως ὅμως, ἂν ἐπιτύχει δήμαρχος, θά τίς χρησιμοποιήσει σέ ἐπιτροπές καί σέ συμβούλια. Ο κ. Κοτζιάς ὅμως, δέν ἔλυσε τήν ἀπορία τῆς ἐπιτροπῆς, ἂν οἱ γυναῖκες, λαβαίνοντας μέρος στίς ἐπιτροπές αὐτές, θά ἔμεναν συγχρόνως καί στά σπίτια τους.

Ἡ Ε.Γ.Ε. ζήτησε τότε ἀπό τήν ἀρμόδια ὄπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν καί ἀπό τόν ἴδιο τόν Ὑπουργό νά λύσουν τὸ ζήτημα, δήλωσαν ὅμως καί οἱ δύο ὅτι τὸ Ὑπουργεῖο εἶναι ἀναρμόδιο καί πὼς ἡ γνωμοδότησή του δὲ θά δέσμευε τὰ πρωτοδικεῖα, πού θά ἀνακρίνουν τίς ἐποψήφους. Ὡς τόσο, τὸ Ὑπουργεῖο ζήτησε τή γνώμη τοῦ εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἡ γνώμη του δέν ἦταν εὐνοϊκή, ὅχι ὅμως καί κατηγορηματική, οὔτε τή δικαιολογοῦσε ὁ ἀντισαγγελέας κ. Γιδοπούλος ἀρκετᾶ.

Τότε ἡ Ε.Γ.Ε., ἔχοντας πάντα πεποίθηση στή γνωμοδότηση τοῦ κ. Σβώλου, ἀποφάσισε ὁπωσδήποτε νά ἐκθέσει μερικῆς ἀνεξάρτητες ὑποψηφιότητες γυναικῶν καί ν' ἀφήσει τὰ πρωτοδικεῖα νά λύσουν τὸ ζήτημα. Ὡς τόσο ἀναβλήθηκαν οἱ ἐκλογές. Ἡ Ε.Γ.Ε. συνεννοήθηκε μὲ μερικὸς βουλευτές, πού δέχτηκαν νά υποβάλλουν στή Βουλὴ μιὰ πρόταση νόμου ἐρμηνευτική, πού νά ξεκαθαρίζει, ὅτι ὁ νόμος παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογιμότητας. Ἡ ὄπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν ὑπέδειξε στὸ ἀναμεταξύ στὸν ὕπουργό ὅτι, ὅπως ἦταν τὰ πράγματα, κινδύνευαν νά παρουσιαστοῦν ἀντιφατικὲς ἀποφάσεις τῶν διαφόρων πρωτοδικείων, ἀλλοῦ νά δεχτοῦν καὶ ἄλλοῦ ν' ἀπορρίψουν τίς ὑποψηφιότητες τῶν γυναικῶν. Ο τότε ὕπουργός κ. Γ. Ράλλης, πρὶν παραιτηθεῖ, ετοίμασε ἕνα νομοσχέδιο *).

Οἱ τρεῖς δηλώσεις τοῦ κ. ὕπουργοῦ.

Ἀπὸ τότε ἀρχισαν ἀδιάκοπες καί ἐπίμονες ἐνεργείες τῆς Ε.Γ.Ε. γιὰ νά κατατεθεῖ τὸ νομοσχέδιο, γιὰ νά κερδίσουμε μὲ τὸ μέρος μας ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βουλευτές. Καί πρῶτα, μαζί μὲ τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ Τμήματος Πειραιῶς τοῦ Σ. Δ. Γ. παρουσιαστήκαμε στὸ νέο ὕπουργό κ. Μουντζουρίδη, πού μᾶς ἐδήλωσε **ἀνεπιφύλαχτα δι' εἶναι ἀπολύτως σύμφωνος μαζί μας καί θά φροντίσει νά υποβληθεῖ τὸ γρηγορώτερον τὸ νομοσχέδιο καί νά ψηφιστεῖ**. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη του δήλωση (ἀρ. 1).

Τὸ νομοσχέδιο πῆγε στήν κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ ἀφοῦ τὴν πρώτην φορά ἔγινε ἰσοψηφία, τὴ δεύτερη ἀπορρίφθηκε μὲ μιὰ ψήφον.

Ὡς τόσο μᾶς ἐβεβαίωσαν διάφοροι βουλευτές, πού

*) Τὸ σχέδιο νόμου δημοσιεύθηκε μαζί μὲ τὴν αἰτιολογικὴ ἐκθεση στὸ φύλλον τοῦ «Ἀγῶνα τῆς γυναίκας» τοῦ Ἰουλίου—Ἀγούστου 1933, ἀριθ. 169—170, καί τὸ σχέδιο νόμου, πού ἔχει τὴν ὑπογραφή τοῦ νέου ὕπουργοῦ κ. Γ. Μουντζουρίδη, μὲ ἡμερομηνία 16 Ἀγούστου 1933, στὸ φύλλον τοῦ Σεπτεμβρίου 1933.

θὰ ψήφισαν **ὑπέρ**, ὅτι δέν εἶχαν λάβει πρόσκληση. Ο πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς κ. Τσουκαλάς μᾶς ἐβεβαίωσε ἐπίσης ὅτι τὸ νομοσχέδιο μόλα ταῦτα ἔπρεπε νά περάσει ἀπὸ τὴν ἐλομέλεια τῆς Βουλῆς, ἔπου θά εἶχε, ἴσως, καλύτερη τύχη.

Στὸ ἀναμεταξύ ἐπήγγειναν στή Βουλὴ διάφορες ἀναφορὲς ἀπὸ γυναικεῖα σωματεῖα τῆς Ἀθήνας καί τῶν ἐπαρχιῶν, πού ζητοῦσαν νά ψηφιστεῖ ὁ νόμος. Ὅλες μᾶς οἱ προσπάθειες ἦταν, γιὰ νά συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιο. Δεύτερη ἐπίσκεψη στὸν Ὑπουργό. Ἀλλοιωτικὲς δηλώσεις αὐτὴ τὴν φορά. Εἶχε ἀντιρρήσεις. Τέλος ὑποσχέθηκε νά τὸ υποβάλλει. (Δήλωση ἀρ. 2). Ὁ καιρὸς ὅμως περνοῦσε καί ἡ Βουλὴ πλησίαζε στὸ τέλος τῆς. Μαθαίνομε ὅτι ὁ Ὑπουργός εἶπε στὴν πρόεδρο τοῦ Τμήματος Πειραιῶς, ὅτι **ὁ Πρόεδρος δέν τὸν ἀφήνει. Ζητήσαμε καί εἶδαμε τὸν Πρόεδρο κ. Τσαλδάρη στὴ Βουλὴ, ἔπου μᾶς ἐδήλωσε ὅτι δέν ὑπάρχει καιρὸς γιὰ νά συζητηθῇ, γιατί σὲ μιὰ βδομάδα κλείνει ἡ Βουλὴ**. Τοῦ δείξαμε ὅσο μπορούσαμε τὴ δυσἀρεσκεία μᾶς, γιατί τὸ ζήτημα δέν ἦταν σημερινὸ καί ὁ ὕπουργός μᾶς καιροπετᾶ μῆνες τώρα.

Ἐπειτα ἀπὸ δύο μέρες τὸν ξαναεἶδε ἄλλη ἐπιτροπὴ τοῦ Συνδέσμου μᾶς, στήν ὁποία εἶπε ἐπὶ τέλους: «Δῆτε τὸν ὕπουργό καί πῆτε του πὼς εἶμαι σύμφωνος νά τὸ υποβάλλει τὸ ταχύτερον». Ὅτι αὐτὸ ἦταν μονάχα μιὰ ὑπεκφυγὴ γιὰ νά ξεφύγει ἀπὸ τίς ἐνοχλήσεις μᾶς, φάνηκε ἀμέσως. Ὁ ὕπουργός ἦταν ἀόρατος. Ὁ ἰδιαιτέρως του μᾶς ἀπέκλεισε τὴ δυνατότητα νά τὸν ἰδοῦμε ἐκείνη τὴν ἡμέρα—Δευτέρα. Τὴν Τρίτη τὸ ἴδιο. Ἀποφασίσαμε νά τὸν ἰδοῦμε στὴ Βουλὴ. Ἐκεῖ πιά ἔγινε ἡ τελευταία ἐπίθεση καί τὸ ξεσκέπασμα τῶν προθέσεων.

Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ κ. Γ. Ράλλης, πού φάνηκε ἀληθινὰ προθυμότερος νά μᾶς διευκολύνει τὴ συνάντηση, πολιορκήσαμε τὸν ὕπουργό στὸ διάδρομο τῆς Βουλῆς.

Ἀφοῦ τοῦ εἶπαμε ὅτι εἶχαμε ἰδῆ τὸν Πρόεδρο, πού μᾶς εἶπε πὼς εἶναι σύμφωνος νά συζητηθεῖ τὸ νομοσχέδιο, ὁ κ. Ὑπουργός μᾶς ἐδήλωσε κατηγορηματικᾶ (Δήλωση ἀρ. 3) πὼς **δὲ σκοπεῖ νά τὸ υποβάλλει, γιατί εἶναι ἐναντίον τῆς ἐκλογιμότητας τῶν γυναικῶν**. Ὅταν τοῦ θυμήσαμε τίς προηγούμενες δηλώσεις του, μᾶς ἀπήντησε: **«Αἱ δευτέραι σκέψεις σφώτεραι»**.

* *

Ἀφοῦ βεβαιωθήκαμε πιά πὼς δέν εἶχαμε τίποτα νά περιμένομε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, ἀποφασίσαμε νά υποβάλλομε τίς ὑποψηφιότητες τῶν δύο κυριῶν Ρ. Κορομηλά καί Μ. Καρελλά (*) καί νά δοῦμε τί θάποφάσιζε τὸ Πρωτοδικεῖο. Συγχρόνως ἀπευθυνθήκαμε καί σ' ἄλλους δύο καθηγητές, τὸν κ. Κ. Τριανταφυλλόπουλο καί τὸν κ. Κ. Δεμερτζή, γιὰ νά στηρίξομε ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀπόφασή μᾶς.

Ο κ. Τριανταφυλλόπουλος κάτω ἀπὸ τὴ γνωμοδότηση τοῦ κ. Σβώλου ἔγραψε τὰ ἑξῆς:

«Συμφωνῶ πλήρως πρὸς τε τὸ πόρισμα καί

(*) Ἐπίσης υπέβαλε ὑποψηφιότητα γιὰ δημοτικὸς σύμβουλος στήν Ἀθῆνα ἡ Δρα Ἀθηνᾶ Ἰακωβάτου, δικηγόρος.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΙΟΥΛΙΑ ΑΡΓΥΡΙΑΔΟΥ

ΦΡΟΣΩ ΡΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ πρωτοδικεῖο Σεροῶν ἀνεκήρυξε 4 γυναῖκες ὑποψήφιες δημοτικούς συμβούλους, τὶς κυρίες **Φρόσω Ραδοπούλου**, πρόεδρος τοῦ τμήματός μας στὶς Σέρορες, **Ἰουλία Ἀργυριάδου**, γραμματέα, **Κλεοπάτρα Βούρβαχη** καὶ **Σοφία Ἰωαννιμίδου**. Ἡ κ. Ἰουλία Ἀργυριάδου εἶναι διευθύντρια κλινικῆς καὶ βοηθεῖ τὸν ἄντρα της στὸ χειρουργεῖο. Οἱ ἄλλες τρεῖς ἀσχολοῦνται στὰ οἰκιακά, καὶ ἔχουν ἐργαστεῖ σὲ διάφορες γυναικεῖες οργανώσεις.

Ἡ ἀπόφασή τους νὰ ἐκτεθοῦν ὡς ὑποψήφιες ἔδωσε ἀφορμὴ σὲ ζωηρὲς φεμινιστικὲς ἐκδηλώσεις. Στὶς 8 Φεβρουαρίου ἐγίνε μιὰ δημοσίαι συγκέντρωση καθαρὰ φεμινιστικὴ. Μίλησαν οἱ ὑποψήφιες κυρίες Ραδοπούλου καὶ Ἀργυριάδου καὶ οἱ κ.κ. Πάζης, γεροῦσια στής, Ν. Κωνσταντινίπουλος, βουλευτὴς καὶ Παπαναστασίου, πολιτενόμενος, ποὺ συνηγόρησαν θεορμὰ γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναῖκας. Ἡ μέρα αὐτὴ θὰ μείνει ἱστορικὴ στὶς Σέρορες.

Ἀνισχυρῶς καμιά ἀπὸ τὶς ὑποψήφιες δὲν ἐπέτυχε στὶς ἐκλογές. Πῶς ἐξηγεῖται τὸ πρῶγμα; Ἡ αἰτία εἶναι φανερὴ. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ τὸ περίμεναν. Ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἐκλεγοῦν 18 σύμβουλοι, στὰ ψηφοδέλτια τῶν

δημάρχων ἦταν γραμμένα 21, 22 καὶ 24 ὀνόματα ὑποψηφίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ **τελευταῖα** ἦταν τῶν γυναικῶν. Στὸς προεκλογικοὺς τῶν λόγους οἱ ὑποψήφιοι δήμαρχοι ἐτόνιζαν στὸ κινδὸ νὰ μὴ διαγράψουν κανένα ὄνομα, ἀλλὰ νὰ οἰχθουν τὸ ψηφοδέλτιο στὶς κάλπες ὅπως ἦταν. Ἔτσι, φυσικά, οἱ γυναῖκες ἦταν διαγραμμένες, ἀφοῦ ὅσοι ἦταν πασαπάνω ἀπὸ τοὺς 18 ἐσβύνονταν ἀπὸ τὴν ἐπιτοολή. Ἐπειτα δόθηκε μεγάλη πολιτικὴ χροιά στὶς ἐκλογές καὶ ἔτσι καὶ κείνοι ποὺ ἀναγνώριζαν πῶς ἡ συμβολὴ τῆς γυναῖκας θὰ ὠφελοῦσε τὸ δῆμο, προτιμοῦσαν τοὺς ἄνδρες, ποὺ σὰν πολιτικοὶ παράγοντες, θὰ ὠφελοῦσαν τὸ κόμμα. Ἔτσι οἱ ὑποψήφιοι δήμαρχοι ἀπὸ τὴν μιὰ μερὴν κολάκευαν τὶς γυναῖκες γιὰ νὰ πάρουν τὴν ψήφόν τους, βάζοντας τὶς στὰ ψηφοδέλτιά τους, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁμως τὶς ἀπέκλειαν μετὰ τὴν θέση ποὺ τοὺς ἔδωσαν. Αὐτὸ ἦταν ἓνα μάθημα, ποὺ θὰ χρησιμεύει γιὰ τὸ μέλλον.

Ὡς τόσο συγχαίρομε ἀπὸ τὴν καρδιά μας τὶς ὑποψήφιες τῶν Σεροῶν γιὰ τὴν δράση τους καὶ γιὰ τὴν ἀνακήρυξή τους ἀποτελεῖ ἓνα φωτεινὸ σημεῖο στὸν ἀγῶνα μας καὶ ἓνα ἐπιχείρημα γιὰ τὴ μελλοντικὴ δράση μας.

τὰς σκέψεις τοῦ συναδέλφου μου κ. Σβώλου ἐπὶ τοῦ πρόσθεν ζητήματος».

Ἀθῆναι, 1 Φεβρουαρίου 1934.

(Ὁ γνωμοδοτῶν

Κ. Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Δεμερτζῆς ἔγραψε τὰ ἑξῆς :

Πρὸς τὸν Σύνδεσμον γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναῖκας

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑμετέρας ἐρωτήσεως καὶ

λαβῶν ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 196, 151 καὶ 143 τοῦ Κώδικος τῆς περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων νομοθεσίας, καθὼς καὶ τὸ Διάταγμα τῆς 5 Φεβρουαρίου 1930 περὶ παροχῆς δικαιώματος ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ τὴν πρότασιν νόμου περὶ τροπολογίας τῆς νομοθεσίας τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Δ' Συντακτικὴν Συνέλευσιν τὴν 7 Ἰουνίου 1925 καὶ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ κ. Α. Σβώλου, καθηγητοῦ τοῦ Συνταγματικοῦ

Δικαίου, λαμβάνω την τιμήν να γνωρίσω πρὸς ὑμᾶς ὅτι εἶμαι καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν σύμφωνος καὶ πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ πρὸς τὰ συμπεράσματα τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης.

Δὲν ἐπεκτείνουμαι περισσότερον εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπιχειρημάτων τούτων, διότι οὐδὲν νέον ἤθελον προσθέσει.

Μετὰ πάσης τιμῆς
Κ. ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰανουαρίου 1934

Μέλις ἐλάβαμε τίς νέες γνωμοδοτήσεις, ἐτηλεγραφῆσαμε στὰ Τμήματά μας τὰ ἐπαρχιακὰ καὶ τοὺς συσταίναμε νὰ υποβάλλουν ἐγκαίρως ὑποψηφιότητες γυναικῶν.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας αὐτῆς ἦταν νὰ υποβάλει ὑποψηφιότητα στὴν **Καβάλλα** ἡ κ. **Ρομπίνα Τόκου**, ποὺ τὴν υποστήριζαν ὁ Σύνδεσμος γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας (τμήμα Καβάλλας), ἡ Φιλίππωχος, ὁ Σύνδεσμος Ἁγία Βαρβάρα καὶ ἄλλα γυναικεῖα σωματεῖα.

Ἐπίσης στὶς **Σέρρες** ὑπέβαλαν ὑποψηφιότητα τέσσαρες γυναῖκες, αἱ κυρίες Φρόσω Ραδοπούλου, Ἰουλία Ἀργυριάδου (πρόεδρος καὶ γραμματέας τοῦ Τμήματός μας τῶν Σερρῶν), Κλεοπάτρα Βούρβαχη καὶ Σοφία Ἰωακειμίδου, ποὺ τίς περιέλαβαν στὰ ψηφοδέλτιά τους αἱ ὑποψήφιοι δήμαρχοι.

Στὴ **Νέα Ἰωνία** (Ποδαράδες) ὑπέβαλε ὑποψηφιότητα ἡ κ. Σοφία Σημηριώτη, μέλος τοῦ Συμβουλίου μας, ποὺ τὴν περιέλαβε στὸ ψηφοδέλτιό του ὡς πᾶρεδρο ὁ ὑποψήφιος δήμαρχος κ. Κιοφτερίζης.

Στὸν Πειραιᾶ τὸ Τμήμα τοῦ Σ. Δ. Γ. ὑπέβαλε τίς ὑποψηφιότητες τῶν κυριῶν Πίας Φεράλδη καὶ Θέλξης Πασχάλη, Πρόεδρου καὶ Γεν. Γραμματέως τοῦ Τμήματος.

Ἡ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ Ἡ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Στις 1 Φεβρουαρίου, Πρακτικῆς τὸ βράδυ ἔγινε στὸ Πρωτοδικεῖο Ἀθηνῶν ἡ ἀνακήρυξη τῶν ὑποψηφίων μετὰ πρόεδρο τὸν Πρόεδρο Πρωτοδικῶν κ. Δημήτρη Τρακάκη.

Προκειμένου νὰ γίνῃ ἡ ἀνακήρυξη τῶν ὑποψηφίων Ἀθηνῶν καὶ Ν. Ἰωνίας, ὅπου εἶχαν ἐκθέσει ὑποψηφιότητες γυναῖκες, παρέστησαν ὡς πληρεξούσιοι τῶν κ. Καραλά, Κορομηλά καὶ Σημηριώτη, ἐκ μέρους μὲν τοῦ Ἐθν. Συμβουλίου Ἑλληνίδων ὁ δικηγόρος κ. Ἀρ. Κυριακίδης, ἐκ μέρους δὲ τοῦ Σ. Δ. Γ. ὁ δικηγόρος κ. Σπ. Θεοδωρόπουλος.

Ἡ ἀγόρευση τοῦ κ. Κυριακίδη

Ὁ κ. Κυριακίδης ἐτόνισε τὴν ἀναρμοδιότητα τοῦ Δικαστηρίου νὰ κρίνῃ ἄλλο ἀπ' τὰ τυπικὰ προσόντα τῶν ὑποψηφίων, τόσον ἀντρῶν ὅσον γυναικῶν, διότι ἂν εἶναι γραμμένη στοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, ἂν ἔχει πληρωθῇ τὸ παράβολο καὶ ἂν τις προτείνει

ὁ νόμιμος ἀριθμὸς ἐκλογέων καὶ ἔκαμεν ἐρμηνεῖα ἐπὶ σχετικῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Ἐπειτα ἀπέδειξε μετὰ ἀντιπαράβολη τῶν ἀρθρῶν τοῦ νόμου περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων ὅτι ἡ δικαιοδοσία τοῦ Πρωτοδικείου στὸ στάδιο τῆς ἀνακυρόξεως τῶν ὑποψηφίων εἶναι περιορισμένη, καὶ τὸ ἐκλογοδικεῖο ἔχει μόνον δικαίωμα νὰ κρίνῃ γιὰ τὸ ζήτημα οὐσιαστικῶν προσόντων τῶν ἐκλεγέντων.

Τέλος ἀνέπτυξε τὴ γνωμοδότηση τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ ἀγόρευση τοῦ κ. Θεοδωροπούλου

Ὁ κ. Θεοδωρόπουλος ἔπειτα μίλησε γενικὰ περὶ τῆς σημασίας τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ἡ ὁποία μόνον μετὰ τὴ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν, τοῦ μισοῦ δηλ. πληθυσμοῦ κάθε χώρας, μπορεῖ νὰ ολοκληρωθῇ. Ἐπειτα ἀνέφερε τὴν προφητικὴ γνώμη τοῦ μακαρίτου καθηγητῆ Σαρίπολου πατέρα, ποὺ στὸ 1874 ἔγραψεν :

«Ὁὐ μὴ παρέλθῃ μία γενεά, καὶ αἱ γυναῖκες κοινωνήσωσι τῶν ἴσων πολιτικῶν δικαιωμάτων πρὸς τοὺς ἀνδρας».

Ἐπειτα ἀνέφερον ἱστορικῶς τὴν πρότασιν νόμου τοῦ Ἀθ. Μπασιά τὸ 1920, τὸ πρόγραμμα τοῦ Δ. Γούναρη τὸ 1920 ἐπίσης, τίς συζητήσεις στὴν Γ' Συνέλευση (1921), τὴν πρότασιν 70 πληρεξουσίων στὴν Δ' Συντακτικὴ Συνέλευση καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ν. Δ. τῆς 27 Αὐγούστου 1925, πηγὴ τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ πρότασις αὐτῆ, ὅπου, στὴν αἰτιολογικὴ ἔκθεσις εἶνε γραμμένο ρητὰ «κατέχεται εἰς τὰς γυναῖκας τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα, ἐνεργητικὸν καὶ παθητικόν».

Ἐπειτα ἔκαμεν ἐρμηνεῖα τοῦ ὅρου «δικαίωμα ψήφου» καὶ ἰσχυρίσθη ὅτι μέσα σ' αὐτὸν περιέχεται τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, ὅπου ρητῶς δὲν ἀποκλείεται τὸ δεύτερον, ὅπως συμβαίνει μετὰ τὸ Διάταγμα περὶ ψήφου γυναικῶν.

Τέλος ἀνέφερον ὅτι σὲ κανένα μέρος τοῦ κόσμου δὲν ἐδόθη πρῶτα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἔπειτα τοῦ ἐκλέγεσθαι. Στις περισσότερες χώρες ἐδόθησαν καὶ τὰ δύο μαζί, μόνον σὲ δύο χώρες δόθηκε πρῶτα τὸ ἓνα, ἀλλὰ ἡ ἐκλογιμότητα καὶ ὄχι τὸ ἐνεργητικὸν δικαίωμα.

Ἐπειτα μίλησε γιὰ τὴν κοινωνιολογικὴ ἀποψη τοῦ ζητήματος καὶ ἐτελείωσε ζητώντας νὰ ἀνακηρυχθῶσιν αἱ ὑποψήφιοι γυναῖκες καὶ νὰ ἀφεθῇ στὸ ἐκλογοδικεῖο, μετὰ τὴν ἐκλογὴ, ν' ἀποφανθῇ γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογιμότητας ὅτε θὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα ἐφέσεως αἱ ὑποψήφιοι.

Ἡ Ἀπόφασις

Τὸ δικαστήριον ἀπεσύρθη σὲ διάσκεψιν καὶ ἔπειτα ἀπὸ μία ὥρα ἐλόκληρη, ἔβγαλε τὴν ἀπόφασίν του καὶ ἀπόρριψε μετὰ πλειοψηφία τίς αἰτήσεις ἀνακυρόξεως τῶν γυναικῶν, δηλαδὴ ἓνας δικαστὴς ἐψήφισεν ὑπὲρ καὶ δύο κατὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν αἰτήσεων ὑποψηφιότητος. Ὅπως ὁποῖτε εἶναι ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὸν, ὅτι ὑπῆρξε καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς ποὺ ἀναγνώρισεν ὅτι

κάτι ξέρουν οι τρεις καθηγητές του Πανεπιστημίου, υποστηρίζοντας ότι ο νόμος μάς δίνει το δικαίωμα της εκλογιμότητας.

Δημοσιεύουμε το ακόλουθο απόσπασμα από την απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών για την ανακήρυξη των Δημάρχων, Παρέδρων και Δημοτικών συμβούλων:

Το Δικαστήριο των εν Αθήναις Πρωτοδικών Συγκείμενον εκ των δικαστών Κ. Δημητρακάκη, Προέδρου, Ί. Κοιμαντού, εισηγητού, και Ί. Αθανασούλα

Επειδή εκ του συνδυασμού των άρθρων 151, 154 και 196 πργ. 2 του Κώδικος περί Δήμων και Κοινοτήτων και του από 5 Φεβρ. 1930 Προεδρικού Διατάγματος «περί παροχής εις τας γυναικας δικαιοώματος ψήφου» κατά την γνώμη του Δικαστηρίου έχορηγηθη εις αυτάς περιωρισμένον εκλογικόν δικαίωμα και δη μόνον τῷ τοιοῦτον τοῦ ἐκλέγειν οὐχι δὲ καὶ τοῦ ἐκλέγεσθαι. Ἐπομένως προκειμένου περί πολίτου ὅστις κατὰ τὸν νόμον στερεῖται τοῦ δικαιοώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι, τὸ Δικαστήριον ὀφείλον οἰκοθεν νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον δικαιοῦται νὰ ἐρευνήσῃ καὶ κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ὑποψηφίων τὴν νόμιμον ἔλλειψιν τοῦ δικαιοώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι, χωρὶς οὐτε νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ άρθρου 154 τοῦ Κώδικος περί Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ἀφοῦ δὲν πρόκειται περί ἐρεύνης τῆς ὑπάρξεως τῶν ιδιοτήτων τοῦ ἐκλογίμου, ἀλλὰ περί τῆς νομικῆς ἀνυπαρξίας αὐτοῦ.

Εἰ καὶ ἠδύνατό τις εἰπεῖν ὅτι ἔδει τὸ Δικαστήριον κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀνακηρύξεως νὰ περιορισθῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν τακτικῶς προταθέντων ὑποψηφίων χωρὶς νὰ ἐκταθῆ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν στοιχείων τῆς εκλογιμότητος τῶν προτεινομένων ἥτις ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ εκλογοδικείου. Συνεπῶς αἱ περί ἀνακηρύξεως τῶν ὑποψηφίων γυναικῶν ὡς Δημοτικῶν Συμβούλων Ἀθηναίων τῶν Ἀθηνᾶς Γ. Ἰακωβάτου, Ρίτσας Γεωργίου Κορομηλά καὶ Μαρίας Ἰωάννου Καρελλά προτάσεις τῶν εκλογέων ἀπαράδεκτοι τυγχάνουσι καὶ ἀπορριπτεῖται.

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Σερρῶν

Ἐνῶ στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιᾶ τὰ πρωτοδικεῖα ἀπέρριψαν τὴν ὑποψηφιότητα τῶν γυναικῶν, τὸ πρωτοδικεῖο Σερρῶν ἀνακήρυξε καὶ τὴν τέσσαρσις ὑποψηφίαις, δείχνοντας ἔτσι τὴν μεγαλύτερη προοδευτικότητα στὶς ἀντιλήψεις του, καὶ ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθη ἀπόφαση :

«Τὸ Δικαστήριον τῶν ἐν Σέρραις Πρωτοδικῶν, συγκείμενον ἐκ τῶν Δικαστῶν Γ. Φραγκούλη Προέδρου, Εἰσηγητοῦ Μ.χ. Καρίτση καὶ Εὐαγγ. Δίνου...

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ άρθρ. 154 § 1 τοῦ Κώδ. περί Δήμων καὶ Κοινοτήτων σαφῶς συνάγεται ὅτι τὸ Δικαστήριον κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ μόνον ἂν αἱ προτάσεις ὑποψηφιότητος ἐγένοντο τακτικῶς... συνεπῶς ἂν ὁ προτεινόμενος ὑποψήφιος ἔχει τι κατὰ Νόμον προσόντα ἐκλεξίμου δὲν ἐξετάζει τὸ Δικαστήριον κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν, τοῦτο ὅ ἀποτελέσει ἀντικείμενον ἐρεύνης μόνον κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τοῦ κύρους τῆς εκλογῆς.

Ἐπειδὴ ἀπασαὶ αἱ ὑποβληθεῖσαι προτάσεις.. εἰσὶ νόμιμοι, καθέσων ἐκάστη τούτων φέροι τὰς ὑπογραφὰς τριῶν εκλογέων... (κτλ.) συνεπῶς δέον ὄπως ἀνακηρυχθῶσι πάντες οἱ προτεινόμενοι, ὑποψήφιοι διὰ τὰς εκλογὰς τῆς 11 Φεβρ. 1934... Διὰ ταῦτα ἀνακηρύσσει ὑποψηφίους...» (ἔπονται ἐκτὸς τῶν Δημάρχων καὶ Παρέδρων καὶ 110 ὀνόματα δημοτικῶν συμβούλων καὶ τῶν τεσσάρων γυναικῶν).

Ἡ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ Σ. Δ. Γ.

Τὸ Συμβούλιο τοῦ Συνδέσμου μας ἐψήφισε τότε τὴν ἀκόλουθη διαμαρτυρία ποὺ δημοσιεύθηκε καὶ στὸν Ἀθηναϊκὸ τύπο :

«Ὁ Σ. Δ. Γ. διαμαρτύρεται ἐντονώτατα διὰ τὴν στάσιν τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς εκλογιμότητος τῶν γυναικῶν. Μολοντί τρεῖς ἔγκριοι καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐγνωμάτευσαν ὅτι ὁ νόμος παρέχει εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι, ἡ Κυβέρνησις ἐτήρησε τακτικὴν ἐπιφυλακτικὴν ἀποφάσιν, μὴ θελήσασα νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα ὀριστικῶς διὰ νόμον ἐρμηνευτικῶν, ὡς εἶχε κατ' ἀρχὰς ἀποφασίσαι καὶ ὡς εἶχε ἐπανειλημμένως ὑποσχέθῃ ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν πρὸς τὰς ἐπιτροπὰς μας. Ἀποτέλεσμα τῆς τακτικῆς αὐτῆς ὑπῆρξαν αἱ ἀντιφατικαὶ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων. Ὅπως, ἐνῶ τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ἀπεφάσισε κατὰ πλειοψηφίαν ν' ἀπορρίψῃ τὰς αἰτήσεις ἀνακηρύξεως τῶν γυναικῶν ὑποψηφίων, τὸ πρωτοδικεῖον Σερρῶν ἀνεκήρυξε τὰς ὑποψηφίαις γυναῖκας. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ στηριχθῶμεν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐρμηνείαν των, σύμφωνα μὲ τὴν προοδευτικότητα ἢ τὴν συντηρητικότητα τῶν δικαστῶν.

Δὲν μᾶς ἀπομένει πλέον ἄλλος τρόπος διὰ νὰ καταστήσωμεν σεβαστὰ τὰ δικάϊα μας, ἀπὸ τὸ νὰ πυκνώσωμεν τὰς φάλαγγας μας, ἐγγραφόμενοι ἐγκαίρως εἰς τοὺς εκλογικοὺς καταλόγους.

Ἡ Πρόεδρος
ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Γεν. Γραμματεὺς
ΚΙΚΗ ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗ

Ἀνάλογη διαμαρτυρία δημοσιεύθηκε καὶ στὸν τύπο τοῦ Πειραιῶς Ἀπὸ μέρους τοῦ Ἐργατοῦ Πειραιῶς τοῦ Σ.Δ.Γ.

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Τὰ μαθήματα πολιτικῆς ἀγωγῆς ποὺ ὀργάνωσε φέτος ὁ Σύνδεσμος γίνονται τακτικὰ κάθε Παρασκευὴ στὸ Σύλλογο Ἐμποροῦπαλλήλων, πλατεῖα Μητροπόλεως. Ὡς τώρα ἔκαμε τρία μαθήματα ἡ κ. Ἀγνή Στουδίτου γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς πολιτείας, ἓνα ὁ κ. Εὐ. Δεμπέσης, γιὰ τὴν Οἰκονομικὴ ὀργάνωση καὶ ἓνα ὁ κ. Στρ. Σωμερλίτης γιὰ τὸ Διεθνισμὸ. Ὅσοι τὰ παρακολουθοῦν τὰ βρῆκαν ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα καὶ χρησιμότητα γιὰ τὴν γυναικὴ ποὺ θέλουν νὰ ἐξασκῆσουν συνειδητὰ τὰ πολιτικὰ τοὺς δικαιώματα.